

MEMORANDUM

Dla: EPSON EUROPE B.V. Oddział w Polsce

W sprawie: Podstawowych regulacji prawnych w zakresie wymagań dotyczących wydruków solwentowych wykonywanych lub umieszczanych w pomieszczeniach

Od: JKDI s.c.

Data: 23 lutego 2010 roku

1. PRZEDMIOT MEMORANDUM

- 1.1.1. Przedmiotem niniejszego memorandum jest przedstawienie podstawowych regulacji prawnych w zakresie wymagań dotyczących wydruków solwentowych wykonywanych lub umieszczanych w pomieszczeniach. Memorandum dotyczy obowiązków przedsiębiorstw, mających za przedmiot wytwarzanie i obrót wydrukami solwentowymi przeznaczonymi do użytku wewnątrz pomieszczeń, w szczególności w aspekcie zdrowia i ochrony środowiska.
- 1.1.2. Ponadto dla pełnego zobrazowania zagadnienia przedstawione zostaną także wybrane przepisy dotyczące systemu kontroli chemikaliów w Europie. W ostatnim czasie zaszły istotne zmiany w tej materii wiążące się z nową polityką promowania rozwiązań ekologicznych, z jednej strony przyjaznych dla środowiska, a z drugiej bezpiecznych dla zdrowia ludzi i zwierząt. Stąd również potrzeba przeanalizowania obowiązków wynikających z przepisów prawa europejskiego.

2. ZAŁOŻENIA I ZASTRZEŻENIA

- 2.1.1. Niniejsze memorandum zostało sporządzone przy zachowaniu należytej staranności, z uwzględnieniem profesjonalnego charakteru prowadzonej działalności i z zachowaniem zasad etyki zawodu. Pomimo tego, że względu na niezawisłość sędziów oraz możliwości różnorodnych interpretacji przepisów prawa (choćby przy zastosowaniu odmiennych metod wykładni), nie stanowi ono gwarancji, iż w przypadku potencjalnego sporu odnośnie opisanych w nim instytucji, sąd rozstrzygający taki spór rozstrzygnie go zgodnie z przedstawionymi w memorandum rozważaniami i rozwiązaniami.
- 2.1.2. Zastrzegamy, że część wniosków w zakresie analizy prawnej zawartej w niniejszym memorandum oraz płynące z niej w tym zakresie konkluzje opieramy na stanie faktycznym, który przyjęliśmy w oparciu o dokumenty oraz informacje otrzymane od EPSON EUROPE B.V. Oddział w Polsce. Gdyby jednak okazało się, że przekazane nam dokumenty oraz informacje są niekompletne lub zawierają niewłaściwe informacje - konkluzje przedstawione w niniejszym memorandum mogą wymagać stosownych zmian lub uzupełnień.

3. STAN PRAWNY

3.1.1. Akty prawne porządku krajowego

- 3.1.1.1. Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. 2009 r. nr 152, poz. 1222 tekst jedn., dalej zwana „uspc”).
- 3.1.1.2. Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. z 1996 r. nr 19, poz. 231).
- 3.1.1.3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2002 r. nr 217, poz. 1833 z późn. zm.).
- 3.1.1.4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 5 marca 2009 r. w sprawie oznakowania opakowań substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych oraz niektórych preparatów chemicznych (Dz. U. z 2009 r. nr 53, poz. 439).
- 3.1.1.5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem (Dz. U. z 2005 r. nr 201, poz. 1674).
- 3.1.1.6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 czerwca 2003 r. w sprawie kryteriów, które powinny spełniać jednostki organizacyjne wykonujące badania substancji i preparatów chemicznych, oraz kontroli spełnienia tych kryteriów (Dz. U. z 2003 r. nr 116, poz. 1103 z późn. zm.).

3.1.2. Akty prawne wspólnotowe

- 3.1.2.1. Dyrektywa 2006/8/WE - dostosowanie dyrektywy 1999/45/WE dotyczącej klasyfikacji i oznakowania preparatów - Dyrektywa Komisji 2006/8/WE z dnia 23 stycznia 2006 r. zmieniająca, w celu dostosowania do postępu technicznego, załączniki II, III i V do dyrektywy 1999/45/WE Parlamentu Europejskiego i Rady odnoszącej się do zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do klasyfikacji, opakowania i oznakowania preparatów niebezpiecznych.
- 3.1.2.2. Dyrektywa Komisji 2001/60/WE dotycząca niebezpiecznych preparatów - DYREKTYWA KOMISJI 2001/60/WE z dnia 7 sierpnia 2001 r. dostosowująca do postępu technicznego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 1999/45/WE w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich dotyczących klasyfikacji, pakowania i etykietowania preparatów niebezpiecznych (Dziennik Urzędowy WE L 226, 22/08/2001 P. 0005 - 0006).
- 3.1.2.3. Dyrektywa Parlamentu i Rady 1999/45/WE dotycząca niebezpiecznych preparatów z dnia 31 maja 1999 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i etykietowania preparatów niebezpiecznych (Dziennik Urzędowy L 200 , 30/07/1999 P. 0001 - 0068).
- 3.1.2.4. Rozporządzenie i sprostowanie do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniającego dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE.

- 3.1.2.5. Dyrektywa 2006/121/WE - sprostowanie do dyrektywy 2006/121/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. zmieniającej dyrektywę Rady 67/548/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i etykietowania substancji niebezpiecznych w celu dostosowania jej do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 136 z dnia 29 maja 2007r.
- 3.1.2.6. Dyrektywa Komisji z dnia 8 czerwca 2000 roku Nr 2000/39/WE w sprawie ustanowienia pierwszej listy indykatywnych wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń w środowisku pracy.
- 3.1.2.7. Dyrektywa Rady 67/548/EWG z dnia 27 czerwca 1967 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i oznakowania substancji niebezpiecznych (Dz. Urz. WE P 196 z 16.08.1967 r., s. 1) wraz z późniejszymi zmianami.
- 3.1.2.8. Dyrektywa 2005/90/WE - 29 zmiana do dyrektywy 76/769 dotyczącej substancji rakotwórczych, mutagennych i działających szkodliwie na rozrodczość (CMR).
- 3.1.2.9. Dyrektywa 2006/122/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. - zmieniająca po raz trzydziesty dyrektywę Rady 76/769/WE w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych.
- 3.1.2.10. Decyzja Komisji z dnia 13 sierpnia 2008 r. ustanawiająca ekologiczne kryteria przyznawania wspólnotowego oznakowania ekologicznego farbom i lakierom do wnętrz (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 4453) (Tekst mający znaczenie dla EOG) (2009/544/WE).

4. SYSTEM KONTROLI CHEMIKALIÓW W UNII EUROPEJSKIEJ

- 4.1.1. Rozporządzenie REACH
 - 4.1.1.1. Osią europejskiej regulacji systemu kontroli chemikaliów w Unii Europejskiej jest Rozporządzenie 1907/2007/WE (REACH).
 - 4.1.1.2. Najważniejszymi instytucjami wprowadzonymi przez Rozporządzenie REACH jest rejestracja substancji chemicznych oraz obowiązek posługiwania się kartami charakterystyki substancji chemicznych. Natomiast w wypadkach, gdy nie wymagająca zezwolenia na produkcję lub obrót substancja chemiczna nie wymaga również posługiwania się kartą charakterystyki, na jej sprzedawcy (niezależnie od tego czy jest sprzedawana jako taka, czy jako składnik preparatu chemicznego) ciąży obowiązek informacyjny niezbędny do umożliwienia określenia i zastosowania odpowiednich środków kontroli ryzyka (art. 32).
 - 4.1.1.3. Zgodnie z art. 37 ust. 5 Rozporządzenia REACH każdy dalszy użytkownik określa, stosuje i, w stosownych przypadkach, zaleca odpowiednie środki w celu właściwej kontroli ryzyka, którego istnienie stwierdzono na podstawie dostarczonych mu kartach charakterystyki; w jego własnej ocenie bezpieczeństwa chemicznego; poprzez informacje o środkach kontroli ryzyka dostarczonych mu przez sprzedawcę.
- 4.1.2. Oznaczanie preparatów i substancji niebezpiecznych
 - 4.1.2.1. Katalog preparatów i substancji niebezpiecznych zawierają przepisy dyrektywy 1999/45/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 maja 1999 r. w sprawie zbliżenia

przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i etykietowania preparatów niebezpiecznych (Dz.U. L 200 z 30.7.1999, str. 1). Preparaty i substancje niebezpieczne wprowadzane na rynek muszą być zgodne z przepisami dyrektywy 1999/45/WE i oznaczane odpowiednimi symbolami oznaczającymi kategorię oraz stopień zagrożenia niesionego przez preparaty i substancje, tzn. rodzaj niebezpieczeństwa wynikającego z ich stosowania oraz poziom ryzyka wystąpienia takiego niebezpieczeństwa.

- 4.1.2.2. W przypadku tradycyjnych, tzw. twardych atramentów solwentowych substancją niebezpieczną w nich występującą jest zazwyczaj cykloheksanon. Cykloheksanon jest niezwykle niebezpieczny dla zdrowia osób obsługujących drukarki solwentowe. Solwent może działać drażniąco na drogi oddechowe i powodować podrażnienia oczu i zapalenia gałki ocznej, a więc należy wziąć pod uwagę konieczność eliminacji jego stężenia z środowiska pracy. Bóle głowy, nudności, uczucie senności i zawroty głowy to niezwykle uciążliwe, mogące się pojawić co dzień i jednocześnie bardzo charakterystyczne objawy dla osób mających styczność z tymi substancjami. Istnieje również bardzo duże ryzyko zatrucia solwentem i przewlekłe ich następstwo. Opary solwentowe mogą być również szkodliwe w czasie druku, ponieważ to właśnie wtedy odparowują rozpuszczalniki, ale należy zwrócić uwagę także na etap wysychania druku, w którym szkodliwe opary wydzielające się z atramentów mogą rozprzestrzeniać się dowolnie w środowisku, w którym się znajdują. Nawet małe stężenie solwentu w powietrzu może powodować wysuszenie lub pękanie skóry i wchłanianie przez skórę trujących substancji.
- 4.1.2.3. W związku z powyższym, zgodnie z prawem polskim jak i europejskim, atramenty solwentowe („tradycyjne”, „twarde”) są zaliczane do preparatów niebezpiecznych i jako takie podlegają obowiązkowemu oznaczeniu charakterystycznymi, czarnymi symbolami na pomarańczowym tle, właściwymi dla substancji bardzo toksycznych, toksycznych lub szkodliwych.
- 4.1.2.4. Atramenty solwentowe do drukarki Epson Stylus Pro GS6000, zgodnie z informacjami otrzymanymi od Państwa, nie stanowią preparatów niebezpiecznych, ani nie zawierają substancji niebezpiecznych w rozumieniu przepisów dyrektywy 1999/45/WE. Dlatego nie muszą być oznaczane symbolami właściwymi, zgodnie z przepisami, dla preparatów niebezpiecznych.
- 4.1.3. Obowiązek stosowania przepisów o oznaczaniu substancji i preparatów do wydruków
- 4.1.3.1. Zgodnie z przepisami ustawy o substancjach i preparatach chemicznych, implementujących m.in. dyrektywę 1999/45/WE brak jest obowiązku oznaczania wyrobów, czyli przedmiotów, do których produkcji użyto substancji lub preparatów chemicznych, „które podczas produkcji otrzymują określony kształt, powierzchnię, konstrukcję lub wygląd zewnętrzny, co decyduje o ich funkcji w stopniu większym niż jego skład chemiczny”.
- 4.1.3.2. Podobnie, brak jest przepisów, które by wprost ograniczyły możliwość wykorzystania w pomieszczeniach lub poza pomieszczeniami, w których przebywają ludzie, takich wyrobów jak wydruki z drukarek atramentowych, do których użyto ww. substancji lub preparatów.
- 4.1.3.3. Jeżeli jednak producent wydruku uczyniłby wyraźne zastrzeżenie, że zważywszy na skład chemiczny użytego atramentu (np. twardy solwent), wydruk nie jest przeznaczony do wystawiania w pomieszczeniach, w których przebywają ludzie, ograniczałoby to możliwość wykorzystania przez użytkownika takiego przedmiotu do tego celu. Ograniczenie to wynikałoby z zasad rządzących odpowiedzialnością właścicieli budynków/lokali lub pracodawców za narażenie użytkowników budynków/lokali lub

pracowników na uszczerbek na zdrowiu.

4.1.4. Stosowanie wydruków solwentowych w pomieszczeniach przeznaczonych do wykonywania pracy

4.1.4.1. Zgodnie z art. 221 KP zawartym w Dziale X Bezpieczeństwo i higiena pracy niedopuszczalne jest stosowanie substancji i preparatów chemicznych nie oznakowanych w sposób widoczny, umożliwiający ich identyfikację. Niedopuszczalne jest również stosowanie niebezpiecznych substancji i niebezpiecznych preparatów chemicznych bez posiadania aktualnego spisu tych substancji i preparatów oraz kart charakterystyki, a także opakowań zabezpieczających przed ich szkodliwym działaniem, pożarem lub wybuchem. Stosowanie niebezpiecznych substancji i niebezpiecznych preparatów chemicznych jest dopuszczalne pod warunkiem zastosowania środków zapewniających pracownikom ochronę ich zdrowia i życia.

4.1.4.2. Słownik języka polskiego podaje definicję czasownika stosować w brzmieniu: „używać czegoś w jakimś celu w określonych okolicznościach”. Przez stosowanie należy zatem rozumieć jakiegokolwiek używanie preparatu w określonym przez osobę stosującą go celu. Z samego charakteru lotnych substancji organicznych (Volatile Organic Compounds, VOC) można wyprowadzić wniosek, że ich stosowanie nie ogranicza się do jednorazowego zastosowania – w tym wypadku zastosowania w procesie druku. Stosowanie preparatów niebezpiecznych rozciąga się również na stosowanie wydruków wykonanych przy użyciu atramentów solwentowych, gdyż preparaty tego typu parują przez dłuższy czas od wykonania wydruku. Jeżeli z okoliczności obiektywnych – natury chemicznej, wynika, że pojedynczy wydruk lub suma wszystkich wydruków zgromadzonych w jednym pomieszczeniu może zawierać ilości preparatów niebezpiecznych w stężeniach przekraczających wartości graniczne określone w dyrektywie 1999/45/WE zastosowanie znajdą wszelkie regulacje wskazane w tym zakresie w niniejszym memorandum.

4.1.5. Odpowiedzialność za naruszenie zasad BHP

4.1.5.1. Naruszenie przepisów BHP w powyższym zakresie łączy się zarówno z odpowiedzialnością przewidzianą w KP, jak i KK, tj.:

- a) zgodnie z art. 283 § 1 KP kto, będąc odpowiedzialnym za stan bezpieczeństwa i higieny pracy albo kierując pracownikami lub innymi osobami fizycznymi, nie przestrzega przepisów lub zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, podlega karze grzywny od 1.000 zł do 30.000 zł,
- b) zgodnie z art. 220 § 1 Kodeksu karnego kto, będąc odpowiedzialny za bezpieczeństwo i higienę pracy, nie dopełnia wynikającego stąd obowiązku i przez to naraża pracownika na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

4.1.6. Przepisy z zakresu prawa budowlanego

4.1.6.1. Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi.

4.1.6.2. Zarządzenie definiuje pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi jako:

- a) pomieszczenia mieszkalne, pomieszczenia przeznaczone na stały pobyt chorych w budynkach służby zdrowia oraz przeznaczone na stały pobyt dzieci i młodzieży w budynkach oświaty, a także pomieszczenia przeznaczone do

przechowywania produktów żywnościowych - zwane dalej "pomieszczeniami kategorii A",

- b) pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi w budynkach użyteczności publicznej inne niż zaliczone do pomieszczeń kategorii A oraz pomieszczenia pomocnicze w mieszkaniach - zwane dalej "pomieszczeniami kategorii B".

4.1.6.3. Zarządzenie reguluje w Załączniku nr 1 do obydwu kategorii pomieszczeń dopuszczalne stężenia substancji chemicznych szkodliwych dla zdrowia w powietrzu. Normy te mogą ulec przekroczeniu zatem nie tylko z powodu błędów w doborze materiałów budowlanych, lecz również w wyniku wyposażenia wewnątrz w przedmioty służące do przemijającego użytku (takie jak np. banery reklamowe, obrazy, fotografie lub fototapety), jeśli byłyby one źródłem emisji lotnych związków organicznych (VOC).

4.1.6.4. Naruszenie powyższych przepisów może wiązać się z odpowiedzialnością właściciela lub posiadacza budynku wynikającą z art. 66 ust. 1 Prawa budowlanego. Zgodnie z tym przepisem w przypadku stwierdzenia, że obiekt budowlany:

- a) może zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi, bezpieczeństwu mienia bądź środowiska albo
- b) jest użytkowany w sposób zagrażający życiu lub zdrowiu ludzi, bezpieczeństwu mienia lub środowisku,

- właściwy organ nakazuje, w drodze decyzji, usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, określając termin wykonania tego obowiązku.

4.1.6.5. Ponadto właściwy organ może zakazać użytkowania obiektu budowlanego lub jego części do czasu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, a decyzja taka może być decyzją natychmiast wykonalną.

4.1.6.6. Używanie wydruków wykonanych na drukarkach używających atramentów pozbawionych substancji niebezpiecznych lub zawierających je w stężeniach niższych niż wartości graniczne nie będzie natomiast prawdopodobnie (zważywszy doświadczenie życiowe i ogólną wiedzę o przyrodzie autorów niniejszego memorandum) prowadziło do osiągnięcia stężeń tych substancji w pomieszczeniach równych lub wyższych niż ustalone w ww. Załączniku nr 1. Tym samym, jeżeli atramenty używane w urządzeniu Epson Stylus Pro GS6000 nie zawierają takich stężeń, odpowiedzialność właściciela budynku z tytułu spowodowania zagrożenia poprzez wystawienie w jego pomieszczeniach wydruków wykonanych na tym urządzeniu powinna być wyłączona.

4.1.6.7. Jednakże zarządzenie to zostało wydane przed uchwaleniem obecnie obowiązującej Konstytucji RP z 1997 r. Obecnie, w związku z treścią art. 87 ust. 1 Konstytucji RP stanowiącego, iż źródłem powszechnie obowiązującego prawa RP może być rozporządzenie, a nie zarządzenie, pojawia się problem dalszego obowiązywania tego zarządzenia jako aktu zawierającego normy. Wobec braku rozstrzygnięcia tej kwestii przez ustawodawcę, należy stwierdzić, że stosownie jednak do art. 93 ust. 2 Konstytucji RP nie mogą one stanowić podstawy decyzji wobec obywateli, osób prawnych oraz innych podmiotów, gdyż źródłami powszechnie obowiązującego prawa są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia (art. 87 ust. 1 Konstytucji RP). Zatem stały się one zarządzeniami wewnętrznymi.

5. PRZEPISY POLSKIE Z ZAKRESU SUBSTANCJI I PREPARATÓW CHEMICZNYCH

- 5.1.1. Ustawa o substancjach i preparatach chemicznych nakłada szereg obowiązków związanych z wytwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu preparatów niebezpiecznych. Z kolei w celu zapewnienia wykonania tych obowiązków ww. ustawa zawiera liczne przepisy karne. Poniżej została przedstawiona lista zawierająca przykładowe wyliczenie obowiązków oraz odpowiedzialności za ich naruszenie.
- 5.1.2. Z punktu widzenia najważniejszych dwóch podmiotów łańcucha dostaw preparatów i substancji chemicznych oraz wyrobów w rozumieniu Rozporządzenia REACH, najistotniejsze znaczenie ma przepis art. 34j USC. Przepis ten karykalizuje zachowanie dalszego użytkownika, którym jest osoba fizyczna lub prawna, która w swej działalności zawodowej lub przemysłowej używa substancji chemicznej w jej postaci własnej lub jako składnika preparatu. Jeżeli dalszy użytkownik wbrew przepisowi art. 37 ust. 5 rozporządzenia nr 1907/2006 (REACH) nie określa, nie stosuje i, w stosownych przypadkach, nie zaleca odpowiednich środków w celu właściwej kontroli ryzyka, podlega karze grzywny.
- 5.1.3. Przepis ten jest zatem winien zostać uwzględniony przez osoby dokonujące wydruków przy pomocy drukarki solwentowej. Jeżeli podmiot dokonujący zawodowo lub przemysłowo takich wydruków, stosując preparaty w postaci atramentów solwentowych, nie określa, nie stosuje lub nie zaleca swoim klientom odpowiednich środków w celu właściwej kontroli ryzyka, wypełnia znamiona czynu zabronionego. W przypadku stosowania atramentów solwentowych nieprzeznaczonych do stosowania w pomieszczenia, lecz na zewnątrz pomieszczeń, znamiona te zostaną wypełnione przez nie udzielenie klientowi zalecenia, by wydruk nie umieszczał w pomieszczeniu.
- 5.1.4. Jeżeli atramenty używane w urządzeniu Epson Stylus Pro GS6000 nie zawierają stężeń o wartościach granicznych wg przepisów dyrektywy 1999/45/WE, przedmioty, do których wykorzystane zostały te atramenty nie powinny być uważane za wymagające zalecenia stosownych (vide powyżej) środków kontroli ryzyka.

6. KONKLUZJE

Podsumowując, należy stwierdzić, iż produkcja, wprowadzanie do obrotu, klasyfikacja, znakowanie jak i pakowanie atramentów solwentowych wiąże się ze spełnieniem licznych i bardzo szczegółowych wymagań, a spełnienie tych wymagań w stosownych przypadkach zagrożone jest poniesieniem odpowiedniej odpowiedzialności m.in. pod karą grzywny, odpowiedzialności odszkodowawczej. Jest to związane z faktem, iż podczas procesu drukowania wydzielają się opary solwentowe, które uznaje się za szkodliwe zarówno dla ludzi jak i środowiska. Podkreślenia wymaga również fakt, iż należy zwrócić uwagę na etap wysychania takiego wydruku, kiedy to szkodliwe opary wydzielające się z atramentów mogą rozprzestrzeniać się dowolnie w środowisku, w którym się znajdują i negatywnie oddziaływać na znajdujących się w pobliżu ludzi lub zwierzęta.

W świetle przytoczonych powyżej regulacji prawnych należy ponadto stwierdzić, iż brak jest jednoznacznych norm prawnych bezpośrednio zakazujących stosowania gotowych wydruków solwentowych wewnątrz pomieszczeń.

Jednakże nie oznacza to, że taki druk po wyschnięciu jest całkowicie bezpieczny.

Brak ww. regulacji prawnych w tym zakresie nie oznacza również całkowitej bezkarności i braku możliwości pociągnięcia do odpowiedzialności podmiotów lub osób, które mając świadomość i wiedzę o negatywnym oddziaływaniu np. na zdrowie ludzkie takich przedmiotów (do których wytworzenia użyto ww. materiałów np. atramentów)

umieszczają je w pomieszczeniu i nie informują, iż przebywanie w ich otoczeniu naraża na stosowne ryzyko (vide argumentacja powyżej, czy np. zasady ogólne odpowiedzialności odszkodowawczej).

Ponadto nie można wykluczyć, iż w związku z rozwojem techniki, a także polityką proekologiczną UE, zostaną w przyszłości przeprowadzone odpowiednie badania, które taki długowafolwy efekt wydruków solwentowych potwierdzą, co przyczyni się do wprowadzenia jednoznacznych regulacji prawnych określających stosowne nakazy i zakazy w tym zakresie oraz skorelowanych z nimi uprawnień i obowiązków podmiotów, do których przedmiotowe regulacje będą miały zastosowanie.